توختى باقى ئارتىشى

كۆڭۈلدىن كۆڭۈلگە يول

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

توختى باقى ئارتىشى

كۆڭۈلدىن كۆڭۈلگە يول

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

心心相印:维吾尔文/托合提·巴克著.—喀什:喀什维吾尔文出版社,2008.12
ISBN978－7－5373－1626－2

Ⅰ.心… Ⅱ.托… Ⅲ.讽刺小品—作品集—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.I267.3

中国版本图书馆 CIP 数据 字(2008)第 195236 号

责任编辑:阿尔祖姑丽·斯迪克
责任校对:姑丽巴哈尔·麦麦提依明

心心相印

编著:托乎提·巴克(阿图什)

喀什维吾尔文出版社出版发行
(喀什市塔吾古孜路 14 号 邮编:844000)
各 地 新 华 书 店 经 销
新疆翼百丰印务有限公司印刷
880×1230 毫米 1/32 开本 10.375 印张
2008 年 12 月第 1 版 2008 年 12 月第 1 次印刷
印数:1 —5080 定价:21.00 元

本书收人了译者近年来所写和翻译的 70 多篇佳作。

مەسئۇل مۇھەررىرى: **ئارزۇگۇل سىدىق**
مەسئۇل كوررېكتورى: **گۇلباھار مۇھەممەتئىمىن**

كۆڭۈلدىن كۆڭۈلگە يول

تۈزگۈچى: **توختى باقى ئارتىشى**

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى نەشر قىلىپ تارقاتتى
(قەشقەر شەھىرى تاربوغۇز يولى 14 - قورۇ، پوچتا نومۇرى: 844000)
جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرىدا سېتىلىدۇ
شىنجاڭ يىبەيفېڭ باسما چەكلىك شىركىتى باستى
فورماتى: 1230×880مم 1/32، باسما تاۋىقى: 10.375
2008 - يىل 12 - ئاي 1 - نەشرى
2008 - يىل 12 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىرازى: 1 — 5080

ISBN 978-7-5373-1626-2
باھاسى: 21.00 يۈەن

كىرىش سۆز

قولىڭىزدىكى بۇ ئەسەر مەتبەئەگە سۇنۇلۇش ئالدىدا، مەسئۇل مۇھەررىر بىرەر پارچە مۇقەددىمە ياكى تەسىرات يېزىپ بېرىشىمنى تەلەپ قىلدى. شۇنىڭ بىلەن خاتىرە ماتېرىياللىرىمنى ۋاراقلىسام، ئۇنىڭدىن - بۇنىڭدىن ھەم تەرجىمە قىلىنىپ، ھەم تەسىراتقا ئاساسەن يېزىلىپ قالغان پارچە خاتىرىلەر دىققىتىمنى تارتتى. بۇ تەمەچلەرنى تېرىپ، رەتلەپ «كىرىش سۆز» ئورنىدا قىلدىم. بۇمۇ باشقا بىر خىل مۇنازىرىلىك «فېلەتون» قاتارىغا ئۆتۈپ قالسا ئەجەب ئەمەس. فېلىيەتون دېمەك، كۈندىلىك تۇرمۇشتا يۈز بېرىدىغان سەلبىي ھادىسىلەرنى ئۆتكۈر تىل بىلەن ئاچچىق تەنقىد قىلىپ يېزىلغان ئىجابىي مەزمۇندىكى قىسقا ماقالە دېمەكتۇر. گەپنىڭ ئۈزۈندىن قىسقىسى ياخشى. فېلىيەتوننىڭ مېغىزى ئۇنىڭ قىسقا، ئىخچام، يىغىنچاق بولغانلىقىدۇر. قىسقا گەپ بەزى ھاللاردا ئىبرەتلىك سۆز خۇسۇسىيىتىگىمۇ ئىگە. شۇنداق بولغاچقا، فېلىيەتون ئوقۇغۇچىنىڭ ئوقۇپ كېتىۋېتىپ ئوقۇغانلىرىنى ئۆزىنىڭ تۇرمۇشى، پىكىر - خىيالى، كەچۈرمىشلىرى ۋە روھىي ھالىتى، كۆزقاراشلىرى بىلەن سېلىشتۇرۇپ، ئۇنىڭدىن بەھرىلىنىشىگە، ئۆزلەشتۇرۇشىگە ئىلھام بېرىدۇ. فېلىيەتوننىڭ ھەممىدىن مۇھىم ئەھمىيىتى شۇ يەردە.

يېشىمنىڭ تەڭدىن تولىسى ئۆتۈپ كەتتى، چاچ - ساقاللىرىم ئاقىرىپ، چىشلىرىم سارغىيىپ تۆكۈلدى. شۇنداق بولسىمۇ فېلىيەتون ئىشتىياقىم بوشاشقىنى يوق. ئىشتىياقىمغا يارىشا مۇستەقىل بىرنەرسە يېزىشقا ئاجىزلىق قىلساممۇ، چامىمنىڭ يېتىشىچە تىرىشىپ تۆۋەندىكى تەرمىلەردىن «كىرىش سۆز» ئورنىدا بىر پارچە ماقالە تەييارلاپ، فېلىيەتون ھەۋەسكارلىرىغا سۇندۇم.

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

ئىجتىمائىي ئىناقلىق راۋاج تېپىۋاتقان بۇ زاماندا، ئىجتىمائىي مۇھىتىمىزدا نەپرەتلىك ئىشلار، لەنەتلىك شەخسلەر ئۇچرىماي قالمايدۇ. بۇنداق ئەھۋاللاردىن كۆڭلىمىز غەش بولماي، بىزار بولماي تۇرالامسىز؟! مەسىلەن:

ھاۋا سەل - پەل تۇتۇلسىلا، يامغۇرلۇق يېپىنچا ئارتىۋالىدىغان، كۆنلۈك كۆتۈرۈۋالىدىغان، شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنى ئوخشىتىدىغان ئادەملەر يوق ئەمەس.

ئاغرىماي تۇرۇپ ۋايجانلاپ، ئىنجىقلاپ، دورىغا زورلايدىغان جېنى سىۋىل، ياسىما نازۇك ئادەملەر يوق ئەمەس.

سورۇندا مۇنازىرە، مۇلاھىزە بولۇۋاتسا، سۆزگە قوشۇلۇشتىن چەتنەپ ئولتۇرىدىغان، كېيىن «سۆز - چۆچەك» قىلىدىغان سۇخەنچىلەر يوق ئەمەس.

ئارىلىشىشقا تېگىشلىك، لېكىن ئۆزىگە نەپ تېگىشكە كۆزى يەتمەيدىغان ئىشلارنى كۆرۈپ تۇرۇپ كۆرمەسكە سالىدىغان بىپەرۋا ئادەملەر يوق ئەمەس.

مەرتىۋىدە ئۆزى بىلەن تەڭ ئورۇندا تۇرىدىغان كىشىلەر توغرىسىدا گەپ چىقىپ قالسا، ئۇلار ھەققىدە غەيۋەت - شىكايەتنى توگەتمەي سۆزلەيدىغان، مۇبادا «باشلىق» لىرىدىن بىرەرسى توغرىسىدا گەپ چىقىپ قالسا، تەپسىلىي ئەھۋالىنى بىلمىسىمۇ غايىبانە خۇشامەت قىلىپ، ئاغزى يۇمۇلماي تەرىپلەيدىغان تۇتۇرۇقسىز ئادەملەر يوق ئەمەس.

سەھنىگە چىقىپ قالسا گېزىت - ژۇرنالدىكى تونۇش سۆزلەرنى قارىيلارچە يادلاپ بېرىدىغان «باشلىق»، «رەھبەر» لەر يوق ئەمەس. «ئىككى ئېغىز قوشۇمچە» سۆزۈم بار دەپ تۇرۇپ، مىڭ ئېغىز سوزۇم، ئېزىپ ئىچۇرۇپ سۆزلەپ، كىشىلەرنى زېرىكتۇرىدىغان بىمەزە ئادەملەرمۇ يوق ئەمەس. ئۇلارنىڭ «سۆز» لىگەنلىرى ھەقىقەت بولسىمۇ، ئاخىر ئورۇنسىز، مەززىسى يوق قۇرۇق گەپكە ئايلىنىپ قېلىشىغا ئۇلارنىڭ ئۆزى زامىن.

ئىلىم - بىلىمدە چوڭقۇر، نەزەردە ئۇستۇن بولسىمۇ، مۇئامىلە-

دە قوپال، تەكەببۇر، گەپ - سۆزدە شەرم - ھاياسىز بولغانلىقى ئۈچۈن، ئاۋامنىڭ نەزىرىدىن چۈشۈپ قالغان، قالدىغان ئادەملەر يوق ئەمەس. بۇلارنىڭ ئاۋام ئىچىدە«سەللىسى يوغان ئىمانى يوق»، «ئەل بىلەن ئىشى يوق» دەيدىغان لەقىمى بار ئىكەن.

داستىخان ئۈستىدە باشقىلارنىڭ تاۋىغا، زوقىغا قارىماي، «ئال-سىلا، باقسىلا» دەپ تائامغا زورلاۋېرىپ، سورۇن ئەھلىنىڭ كەيپىنى بۇزۇپ قويىدىغان، «قېنى، ھە، مەرتەم -مەرتەم ئۈچ مەرتەم» دەپ تەڭلىكتە قويۇپ قىستاپ - زورلاپ، بىزار قىلىدىغان، ئىشتىھانى بوغىدىغان «مېھماندوست» لار يوق ئەمەس.

ۋاقتى كەلگەندە نەرسىسىنىڭ ھاجەتكە بايلىقىغا قارىماي، قىممى-تىگە يۈگۈرەيدىغان، ئۇسسۇغاندا چاي تۇرسا، قۇتلىق ئىچىملىك-نىڭ، قەھۋەنىڭ خەقىشىنى قىلىپ ئۆزىنى كۆرسىتىدىغان كۆز - كۆزچى پوچىلار يوق ئەمەس.

پارچە پۇل كېرەك بولۇپ قالغاندا پۈتۈن پۇلنى تېگىشىپ بېرىڭ دەپ ئالدىغا بارسىڭىز، پارچە پۇلى بار تورۇقلۇق قەستەن تېگىشىپ بەرمەيدىغان ياكى بار نەرسەمنى سېتىۋالساڭ، پۇلۇڭنى پارچىلاپ بېرىمەن دەپ قەستەن قاتتىق قوللۇق قىلىدىغان، باشقىلارنىڭ دەردى-گە دەرمان بولۇشنى ئېغىر ئالىدىغان بۇردىچى، بىنەپ ئادەملەر يوق ئەمەس.

بالىلىرىنى ھەرقانداق زۆرۈرىيەتسىز شارائىتتىمۇ باشقىلارغا بو-زەك بولماسلىققا ئۆگىتىدىغان ۋە بۇنى باتۇرلۇق دەپ بىلىدىغان نادان ئاتا - ئانىلار يوق ئەمەس.

ھېچكىمنىڭ سۆزىنى يېمەيدىغان، زاكىسىدا قېرىپ قالغان، مەمەدان، چوڭلارنىڭ ئاغزىنى غېرىچلايدىغان، بىۋاك بالىلار يوق ئەمەس.

ۋەزىيەتنىڭ تەقەززاسى بىلەن يۆلەپ تۇرغۇزۇلغان، ۋۇجۇدىدىن ھېچقانداق قۇسۇر تاپقىلى بولمايدىغان ياسىما شەرەپلىك نەمۇنىچىلار، ئۈلگىلەر، پالانچى - پۇستانچى بولۇۋالغان «مەشھۇر» لار، «ئاتاقلىق ئەرباب» لار ۋە شۇ مۇناسىۋەت بىلەن قىلدەك ئارتۇقچىلىقنى پىلدەك

يوغىنىتىپ كۆرسىتىشكە ئورۇنىدىغان، ھالىغا باقماي ھال تاتىدىغان داغۋازلار يوق ئەمەس.

ئىش توغرا كەلگەندە، «ئانداق قىلىش كېرەك، مانداق قىلىش كېرەك» دەپ ئاغزى بېسىقماي جاۋىلدايدىغان، ئەمەلىيەتتە قىلغان ئىشىنىڭ تايىنى يوق، قولىنى قوۋۇشتۇرۇپ بىر چەتتە قاراپ تۇرۇپ قۇرۇق گەپ سېتىپ، چەللىدە ئات چاپتۇرىدىغان، خوجا كۆرسۇنگە ئىشلەيدىغان ھارام تاماقلار يوق ئەمەس.

ئىش - ئەمەلىنى باشقىلار ئاڭلىسۇن، كۆرسۇن، بىلسۇن دەپ قىلىدىغان، باشقىلار ئاڭلىسا ئاقىل ئىكەن، دانا ئىكەن، سەۋىيىسى يۇقىرى ئىكەن دېسۇن دەپ تەمە بىلەن ئىش قىلىدىغان، باشقىلار ئالىم دېسۇن دەيدىغان غەرەز بىلەن ئوقۇيدىغان، تەتقىقات بىلەن شۇغۇللىنىدىغان، يازغۇچى، ئەدىب دېگەن نامنى ئېلىش غەرىزىدە قەلەم تۇتىدىغان، سېخىي - مەرد ئادەم ئىكەن دېگەن ئاتاقنى ئېلىش مۇددىئاسى بىلەن پۇل - مال ئىئانە قىلىدىغان ئادەملەر يوق ئەمەس. دېمەك، ھەرقانداق ئىش - ئەمەلى ۋە گەپ - سۆز ھەم پىكىر - خىيالى مەلۇم غەرەزدىن چەتنەپ كېتەلمەيدىغان، باشقىلار ئۈچۈن، ئىنسانىيەت ئۈچۈن، ھەققانىيەت ئۈچۈن ئىشلەيدىغان، خالىس يولدا مېڭىشقا خۇشياقمايدىغان مەنمەنچى رىياكارلار، ئاغزىدا مۇنداق دەپ، ئەمەلىيەتتە ئۇنداق قىلىدىغان، باشقىلارنى ئالدىدا ماختاپ، ئارقىسىدا سۆكىدىغان ئىككى يۈزلىمە ئادەملەر يوق ئەمەس. بۇنداق ئادەملەر ئۆزىنىڭ قىلغان ئىشلىرىنى مىننەت قىلىش بىلەن بىكار قىلىۋېتىدۇ، يوققا چىقىرىدۇ. ئۇنداق ئەمەسمۇيا؟ ئويلاپ كۆرۈڭ.

توختى باقى ئارتىشى

2008- يىل 15- ئاپرېل، ئۈرۈمچى

مۇندەرىجە

فېلىيەتون ۋە ھاياتلىق ………………………… 1

ئەگەر «خەلق گېزىتى» «جاۋاب» بەرمەكچى بولسا… ……… 3

ھۆكۈمەت ئەل ئىچىدىن «ئەقىل سېتىۋالىدۇ» ……………… 6

ھېكايەت ………………………………………… 9

ھەددىدىن ئاشقان كوللېكتىپچىلىقتا لەنەت ……………… 9

ۋەتەنپەرۋەرلىك ۋە ھۆكۈمەتپەرۋەرلىك ……………… 10

ئەمدى يەنە «ئاۋاز سانى» نى سېلىشتۇرۇپ يۈرمىسەك
بولارمىكى ………………………………………… 11

مۇكەممەللەشمىگەن ئەمەس ………………………… 12

كادىرلىق ئوبرازىنى يارىتىشنىڭ ئىككى ھۈنىرى ………… 13

«شور پېشانە بولساڭ ھۆكۈمەتتىن ئاغرىنما» ………… 13

«ئارىلاش» تۇرۇۋەتمەيلى ………………………… 14

«ھەممىدىن ياخشى ئامما» قانداق بولىدۇ ……………… 15

خىيانەتچى ئەمەلدارلار ئىچىدە نېمە ئۈچۈن قۇرۇلتاي ۋەكىل-
لىرى كۆپ ………………………………………… 16

پارىخورلارغا تېخىمۇ قاتتىق زەربە بېرىش كېرەك ………… 19

يۈز ياساش قۇرۇلۇشى ………………………………… 22

«ئاق نانچى ئالىم» نىڭ يېڭى تەزكىرىسى ……………… 26

ئەگەر مىلوتىنوۋىچ «ئەجدىھانىڭ پۈشتى» بوپقالغان بولسا… … 29

«بازارلىق سۆزلەر» توغرىسىدا پاراڭ ………………… 32

نادانلىق ۋە كولدۇرلىتىش ………………………… 40

چاۋاك تىلەمچىلىرى 43
مەدھىيىلەش كېسىلى توغرىسىدا مەنمۇ گەپ قىلىپ باقاي ... 47
ئىنساپ 50
«ماقالىسىنى ئۆزى يازىدىغان، سومكىسىنى ئۆزى كۆتۈرىدىغان»
بولسۇن 52
كوچا پاراڭلىرى 58
«ئەمەلدار ئاتا ـ ئانا ئەمەس» 60
نۇسخا (ساتىرا) 65
جۇڭگولۇقلارنىڭ يېمەكىدىن ئۆرگىلىپ كېتەي 69
ئاتۇشلۇقلارنىڭ سودا ـ تىجارەتتىكى داڭقىنى ۋايىغا يەتكۈزەيلى 72
«ئوقۇش ھەققى» ھېسابىغا سېتىۋەتكەن ۋىجداننى نىجات
تاپتۇرايلى 76
«كىشى بېشىغا ئوتتۇرا ھېسابتا» دېگەن سۆز قۇلىقىمغا
ياقمايدۇ 78
چالا قالغان «ۋاقىپلىق ھوقۇقى» دەرسىنىڭ قازاسىنى ئوقۇ-
ۋالايلى 81
پارتىيە، ھۆكۈمەت باشلىقلىرى نازارەت قىلىنىدىغان بولدى ... 85
«كېيىنكى پۇشايمان» دىن ساقلىنىش ئۈچۈن... 92
قاراڭلار، بۇ سەتچىلىكنى 96
لەتىپە 101
«ئەمەلىيلەشتۈرۈش» نىڭ شەرھى 101
پاناھلىق تىلەپ 101
دورامچىغا دو كېتىپتۇ 103
ھېكمەت 107
پۇل 107
«شور پېشانىلىككە ئېچىنىمەن، ئىجتىھاتسىزلىققا قاي-
نايمەن» 109
ئاتۇشلۇق سودىگەرلەر نېمە بىلەن چۈشلىنىشىپ قېلىۋاتىدۇ 113
ئاتۇشلۇق سودىگەرلەر نېمىشقا چوڭ قەدەم تاشلىيالمايدۇ ... 116

«پۇل» قەدىرلىكمۇ «ئادەم» مۇ 121
جېجياڭلىق يېتىمچى گې يۇنپىڭ قانداق قىلىپ دوكار بايغا
ئايلاندى 126
دۆڭكۆۋرۈكنىڭ هاۋاسى 132
ئىپارخان 139
«تۇتۇرۇقسىز گەپ» توغرىسىدا 145
«ئەخمەق بوۋاي» نېمە ئۈچۈن تاغ يۆتكەيدۇ 149
«ئەخمەق بوۋاي» لار هازىرمۇ «تاغ يۆتكىمەكتە» 152
ئادەمنىڭ ئالىسى ئىچىدە 154
ئۇيغۇر سودىگەرلەر ئاڭدا ۋە پەمدە يۈكسىلەيلى 157
مەغرىب ۋە ئۇستاز 161
هىيلىگەر ئەركەكلەر 166
بەللى، ئادەممۇ «تۇخۇم» تۇغىدىغان بوپتۇ 169
قەشقەرلىكلەرنىڭ ئادىمەتچىلىكى 172
ئېكساق ۋە پۇتبول 176
شىنجاڭ پۇتبولىنىڭ چاپالىق سەپىرى 176
1ـ قىسسە رىۋايەت 177
2ـ قىسسە ئەمەلىيەت 190
3ـ قىسسە ئارمان 198
يېڭى زامان چېقىمچىلىرى ئۇستىدىن ۋىجدان سوئال ـ
سورىقى 207
«يوغان گەپ» مەدەنىيىتىنى بىلىپ قويۇڭ 212
قورساقتا «ئاغرىق» باڭ بولمىسا كۆڭۈل ئارامىدا بولىدۇ 217
ئاۋامنىڭ تەنقىدلىرىدىمۇ بەرىكەت بار 221
مۇبالىغىچىلىكنىڭ يىلتىزى 226
لىۇ ئەپەندىنىڭ تىلى 229
رەھبەر بولغانلىكى ئادەم ھەممىگە قابىلىيەتلىك بولۇۋەرمەيدۇ 232
ئاپتوبۇستا 236
پاك قەلب 239

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

«چىرىك مەدەنىيەت» دېگەن نېمە 244
نېمىدېگەن كۆپ «مەشھۇر» بۇ 247
داد ـ پەرياد 250
فېلىيەتون ئىشتىياقىم 254
قوشۇمچە: لۇشۈننىڭ «سەۋدايى» توغرىسىدىكى تەسۋىرلىرى 262
سەۋدايى خاتىرىسى 277
ئۆچمەس چىراغ 294
ئاق نۇر 308
يۈرەكتىن چىققان سۆزلەر (خاتىمە) 317

فىلىيەتون ۋە ھاياتلىق

مەن فىلىيەتونغا ھېرىسمەن، چۈنكى ئۇ مېنىڭ ھاياتىم بىلەن چېتىلىپ كەتكەن، ھاياتىم ئۇنىڭ بىلەن پۈتۈنلەي ھەم قىسمەن باغلىنىپ كەلمەكتە.

ئۇ مېنىڭ سۆز قابىلىيىتىمنى پىشۇرۇپ بارماقتا.

ئۇ مېنىڭ لازىم بولغاندا ئىشلىتىش ئۈچۈن توپلىغان بىلىملىرىمنى ۋە شۇ بىلىملىرىمنى يېڭىلاپ تۇرۇش سۈرئىتىمنى ئىمتىھان قىلىپ كەلمەكتە.

ئۇ مېنىڭ مېڭەمنى ئادالاپ - يېڭىلاپ، پىكىر - خىيالىمنى سۈزۈلدۈرۈپ، چېچەنلەشتۈرۈپ بارماقتا.

ئۇ مېنىڭ ئەقىل - پاراسىتىمنى، نەزەر - دائىرەمنى كېڭەيتىپ، مېھرىمنى ۋەتەنگە، نەزىرىمنى دۇنياغا چاتماقتا.

ئۇ مېنىڭ ئىنسانلىق تەبىئىتىمنى سىناپ كەلمەكتە، يەنى ھاكاۋۇرلۇق قىلامدىمەن ياكى پەسلىك قىلامدىمەن ۋەياكى كۆچۈكلىنىپ خۇشامەتگۇيلۇق قىلامدىمەن، ئۆز ئالدىمغا تۇتقان يولۇم بىلەن ماڭىدىغان ئادەممۇ مەن ياكى خوش - ئېيتىپ، ياغلىمىچىلىق بىلەن ئۆتىدىغان خۇشامەتگۇي ئادەممۇ مەن، جىگەرلىك باتۇر ئادەممۇ مەن ۋە ياكى توخۇ يۈرەك قورقۇنچاق ئادەممۇ مەن، فىلىيەتون مېنى سىناپ تۇرماقتا.

فىلىيەتون مېنى سەمىمىي، ئاقكۆڭۈل ئەخمەقلەردىن بولۇشقا دەۋەت قىلىدۇ. مەنسەپپەرەسلەر، پۇلپەرەس بەتنىيەتلەر، بۇ دۇنيادا

باشقىلاردىن بىر غېرىچ ئۈستۈن تۇرۇش كويىدىلا يۈرىدىغان ئادەملەر
فېلىيەتونغا يېقىن يولىمايدۇ.

فېلىيەتون هاياتلىق مۇساپەمدە يېرىم ئەسىردىن كۆپرەك ۋاقىت-
تىن بۇيان روشەن نامايەندە بولۇپ كەلمەكتە.

جاهاندا جاهالەت - نادانلىق ۋە مۇستەبىتلىك - زالىملىق تۈگىمىگەن-
نى يوق، ئۇلار ئەلمىساقتىن بۇيانقى جۇدۇن - چاپقۇنلارغا يامىشىپ-
چاپلىشىپ دەۋران سۈرمەكتە. بەزى چاغلاردا قۇدرەت تېپىپ يامرى-
ماقتا؛ پەن ۋە دېموكراتىيە بولسا گاھ جانلىنىپ، گاھ سالپىيىپ
تۇرماقتا، تېخى چوڭقۇر يىلتىز تارتقىنى يوق، ئۇلار مەرىپەتچىلەر-
نىڭ تۈجۈپىلەپ پەرۋىش قىلىشىغا، پىدائىيلارنىڭ باتۇرانە ئىدالىرىغا
موهتاج.

دېمەك، فېلىيەتون مېنىڭ هاياتىمغا ئەنە شۇنداق سىڭىپ
كەتكەن!

— بۇ ئەسەرنىڭ ئاپتورى شېڭ مىنتې، ئەنخۇيلۇق يازغۇچى. ئۇنىڭ «نادىر يازمىلاردىن تاللانما» ناملىق مەجمۇنىڭ 15 يىللىقىغا بېغىشلاپ يازغان بۇ ماقالىسى «جۇڭگونىڭ 2003- يىللىق نادىر فېلىيەتونلىرى» سەرلەۋھىلىك تاللانمىلار توپلىمىدىن تەرجىمە قىلىندى.

ئەگەر «خەلق گېزىتى» «جاۋاب» بەرمەكچى بولسا...

راست، جاھان كەڭ، خاننىڭ گېپى ئۆتمەيدىغان يەرلەرمۇ بار، دەيدىغان گەپ بار.

«خەلق گېزىتى» گە «ئۆيلەرنى مۇشۇنداق چېقىپ تاشلاشتا كىم- لەرنىڭ مەنپەئىتى كۆزدە تۇتۇلدى؟» سەرلەۋھىلىك بىر پارچە تەنقى- دىي ماقالە بېسىلغانلىقى ئۈچۈن، جياڭشى ئۆلكىسىنىڭ دىڭنەن ناھى- يىسىدىكىلەر 8- ئاينىڭ 28- كۈنى شۇ ناھىيىگە تارقىتىلىدىغان «خەلق گېزىتى» نى تامامەن باسۇرۇپ قويۇپتۇ. بىر مۇشتەرىنىڭ گېزىت تەھرىر بۆلۈمىگە يازغان خېتىدە دېيىلگىنىدەك، «مەركىزىي پارتىيە گېزىتىنى ئاشكارىدىن - ئاشكارا شۇنداق باسۇرۇپ قويۇشتەك ئېغىر ۋەقەنىڭ بىزنىڭ دىڭنەن ناھىيىمىزدە ئازادلىقتىن بۇيان بىرىن- چى قېتىم يۈز بېرىشى. پۈتۈن مەملىكەت بويىچە ئالغاندىمۇ كۆرۈلۈپ باقمىغان ئىش. بۇ ئەھۋال ئادەمنى ھەقىقەتەن چۆچۈتىدۇ ھەم كۆڭۈل- نى رەنجىتىدۇ!» (9- ئاينىڭ 22- كۈنىدىكى خەلق ئىنتېرنېت تورىغا قاراڭ).

«خەلق گېزىتى» بۇ ئىشقا ناھايىتى دىققەتتە بولغانلىقىنى بىل- دۈردى. ئىشىنىمەنكى، بىز بۇ گېزىتنىڭ جۇڭگودىكى يۇكسەك سى- ياسىي ئابرۇيىنى ۋە تولىمۇ چوڭ تەسىرىنى نەزەردە تۇتۇپ، دىڭنەن ناھىيىلىك پارتكوم ۋە ھۆكۈمەتنىڭ دەرھال «مۇشتەرىلەرگە قانائەتلى- نەرلىك جاۋاب بېرىشى» گە ئىنتىزار بولۇشقا ھەقلىقمىز. شۇنداق

بولسىمۇ يەنە مۇنداق بىر ئىشنى سورىغۇم كېلىۋاتىدۇ: ئەگەر باسۇرۇپ قويۇلغىنى «خەلق گېزىتى» بولماي، باشقا بىرەر «كىچىك گېزىت» بولۇپ قالسا، شۇ چاغدىمۇ شۇنداق ئىنتىزار بولارمىدۇق؟

بۇنداق سوئال قويۇشتىن مەقسىتىم، يوق يەردىن پۇتاق تېپىش ئەمەس. چۈنكى، يېقىنقى بىرنەچچە يىلدىن بۇيان، گېزىتتىكى مۇناسىۋەتلىك خەۋەرلەردىن نارازى بولۇپ، «يامان نىيەت بىلەن سېتىۋېلىپ يىغىشتۇرۇۋېتىش ھەتتا يولسىزلىق بىلەن باسۇرۇپ قويۇش» ۋاستىلىرىنى قوللىنىپ «بەند» قىلىۋېتىش ۋەقەلىرى يۈز بېرىپ تۇردى. مەسىلەن، «جەنۇب شەھەر گېزىتى»، «خۇاشاڭ سودا گېزىتى»، «جىنەن دەۋر گېزىتى» ۋەھاكازالار شۇنداق كۆرگۈلۈكلەرنى بېشىدىن ئۆتكۈزدى. لېكىن، ئۇلار بىردەم «غەزەپ» لىنىپلا توختاپ قالدى، ئۇلار «باسۇرۇپ قويغان بولسا بوپتۇ، ئۇ قانچىلىك بىر ئىش ئىدى» دەپ قارىسا كېرەك، شۇڭا «خەلق گېزىتى» نىڭ بۇ نۆۋەت قانداق «جاۋاب» بېرىشى ئۈلگىلىك ۋە كۆرسەتمىلىك ئەھمىيەتكە ئىگە.

بۇ ۋەقەنى سوغۇققانلىق بىلەن تەھلىل قىلىپ باقساق، بۇنى «ھەق تەلەپ ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز قىلىش» دەپ قەيت قىلىش مۇمكىن. چۈنكى، دىڭنەن ناھىيىسىدىكىلەرنىڭ بېسىپ قويۇش» ھەرىكىتى بىر تەرەپتىن گېزىتخانىنىڭ گېزىت تارقىتىش ھوقۇقىغا چاڭ سالغانلىق بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن جامائەتنىڭ ئەھۋاللاردىن خەۋەردار بولۇپ تۇرۇش ھوقۇقىغا چاڭ سالغانلىق بولىدۇ. ھەممىدىن يامىنى شۇكى، بۇنداق ھەرىكەت ئاساسىي قانۇن بەرگەن سۆز ئەركىنلىكىگە زىيان يەتكۈزىدۇ. قانداقلا بولسۇن، بۇ، قانۇنغا تاقىلىدىغان مەسىلە. ئەگەر «خەلق گېزىتى» مەسىلىنى ئۆزىنىڭ سىياسىي ئابرۇيىغىلا تايىنىپ مەمۇرىي يول بىلەن ھەل قىلىۋېتىدىغان بولسا، ئۇ چاغدا باشقا گېزىتلەرنىڭمۇ دوراپ شۇنداق قىلمىقى تەس، بۇنداق قىلىشنىڭ ئەپكار ئامما نازارىتىنى قوغداشتا ھېچقانچە ئەھمىيىتى بولمايدۇ. چۈنكى، جۇڭگودا سىياسىي دەسمايىسى «خەلق گېزىتى» بىلەن ئوخشاش بولۇپ چىقىدىغان ئاخبارات ۋاستىسىدىن قانچىسى بار دەيسىز؟

ئەگەر «خەلق گېزىتى» دىكىنەن ناھىيىسىدىكى مۇناسىۋەتلىك ئورگانلار بىلەن سوتلىشىپ، قانۇن ئارقىلىق «جاۋاب» بەرگۈزسە، مانا بۇنىڭ ئەھمىيىتى ۋەقەنىڭ ئۆزىنى بېسىپ چۈشۈپ، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشتىن بۇيانقى ئەپكار ئامما نازارەتچىلىكى تارىخى بويىچە چوڭ بىر ۋەقە بولۇپ قېلىشى مۇقەررەر. ئاخبارات ئەركىنلىكى دائىرىسى ۋە جامائەتنىڭ ئەھۋاللاردىن خەۋەردار بولۇپ تۇرۇش دائىرىسىمۇ شۇ مۇناسىۋەت بىلەن كېڭىيىشى مۇمكىن. چۈنكى، «خەلق گېزىتى» دەۋادا يېڭىپ چىقسا، سوت مەھكىمىلىرىنىڭ بۇنىڭدىن كېيىن شۇنىڭغا ئوخشاش دېلولارغا ھۆكۈم قىلىشىغا ناھايىتى ئىجابىي تەسىر كۆرسىتىشى، باشقا ئاخبارات ۋاستىلىرىنىڭ ئىشەنچىسىنى زور دەرىجىدە ئاشۇرۇشى مۇمكىن. شۇنىڭ بىلەن دەخلى - تەرۇز قىلىشقا ئۇرۇنىدىغان ئورگانلارنىڭ نوخلىسىنى ئېلىپ قويۇشىمۇ مۇمكىن.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان سەۋەبلەرنى نەزەردە تۇتىدىغان بولساق، «خەلق گېزىتى» نىڭ دىكىنەن ناھىيىسى بىلەن بولغان بۇ دەۋاسى يالغۇز «خەلق گېزىتى» نىڭلا ئىشى ئەمەس، مەلۇم مەنىدىن ئالغاندا جۇڭگودىكى بارلىق ئاخبارات ۋاستىلىرىنىڭ ئىشىدۇر. جۇڭگودىكى بارلىق ئاخبارات ۋاستىلىرى دەۋادا يېڭىشكە تولىمۇ موھتاج بولۇپ قالدى. مەۋجۇت تۇرغان نالايىق قائىدىلەرنى داۋاملىق ئېلىشىش ئارقىلىقلا تۈزەتكىلى بولىدۇ. دېمەك، «خەلق گېزىتى» نىڭ قانداق چارە بىلەن «جاۋاب» بەرگۈزۈشى بۆلەكچىلا ئەھمىيەتكە ئىگە.

— گو سۇڭمىن ئىمزالىق بۇ فېليەتون «فېليەتون گېزىتى» نىڭ 2003- يىل 9- ئاينىڭ 30- كۈنىدىكى سانىدىن تەرجىمە قىلىندى.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com